

**ESCOLMA DE POEMAS
DE UXÍO NOVONEYRA**

Concurso de Poesía Visual
Uxío Novoneyra 2010

**Sonia Ces García e Román Cerqueiro Landín
Dpto. de Lingua Galega / ENDL / Biblioteca
Abril 2010 - IES de Porto do Son**

Poema nº 1

ELEXÍA INSTANTANIA A ERNESTO GUEVARA

AS aves da tua morte foron os muricegos que non vira
en todo o ano.

Por iles soupen que é certo.

É certo! é certo! é certo! é certo! é certo!

Ás palazadas por dúbida entre certeza quer vir o pranto
como o peso de prumas inda quentes dos derradeiros pa-
xariños mortos
de tódalas anduriñas que cairon ó irse.

Como os homiños morren os éroes
non se funden Os Andes nin nada.

A mesma door xa afroxa a gorxa ó decorrer polo pranto
baixiño.

E nin inda agora nin pra ti teño outra voz

Poema nº 2

LIBERTÁ CHAMAS NOS OLLOS TRISTES

LIBERTÁ chamas nos ollos tristes nas caras do METRO
nos que xa perderon o futuro e ganan o pan con sobresalto
na gran cidade nos tesos cumes i en todo o silencio preguntando.

Vélante os xóvenes

i os que saben da morte e xuntan inseguranza e desamparo.

Cando vexo un neno penso en ti

e si oio un bruído sin nome coido que ti chegas i acude todo o sangue.

Todo bruído sin nome é un agoiro.

Poema nº 3

Courel dos tesos cumes que ollan de lonxe!

Eiquí síntese ben o pouco que é un home...

Poema nº 4

FIANDEIRA namorada
que fías detralo lume
cos ollos postos nas chamas
roxiñas brancas i azules.

Fiandieriña que fías
nas noites do longo inverno
as liñas máis delgadiñas
que o fío do pensamento.

Cai a neve branca fora
riba dos teitos calada
mentras ti fías e soñas
nunha cousiña lonxana...

Poema nº 5

SE O PASADO É PASADO

SE o pasado é pasado
i o presente é o urgente
por qué inda busca a xente
aquil soño clausurado?

Vido visto ben Santiago
i esa cuestión non resolta
fago camiño de volta
camiño de volta fago.

Camiño de volta fago
volvo do cabo do Mundo.
Terra sólo en ti me fundo:
é a certeza que trago.

Poema nº 6

No bicarelo do bico do brelo
canta o paxariño.
No mesmiño
bicarelo do bico do brelo.

Poema nº 7

PORTA XORDA 1966

PORTA xorda cravada a forza que o pulo sabe!
Dente puño teso a premer valeiro!
Cando volva o vento
Serás ti Libertá ou soamente abalar de árbores?

Rota a corda que tempera a forza do sino
Un pobo enteiro rébrese no tempo
Folga Xeral contra da Historia.

Compría agouxarse en calquer ichó
Mais seguín fora a xistra
Velando norde estrela longa brillo atuido.
Alguén chama. Alguén agarda
Corazón tente
Sostén a gran nembranza.

Poema nº 8

Panos brancos
esfiañados
da nebra
ouveando polos vales
polos soutos
i as devesas marelas
en busca dun caborco
ou dunha valiña outa
que os acolla
i os faga acougar!
Fiañas da nebra
rubindo
e baixando
á gaiola do aire
polas serras érmedas
e polos soutos espidos
do Nadal!

Poema nº 9

CAI a neve cai cai
falopiña a falopiña
nin o vento a arremuíña
nin a auga a desfai.

.....

Cido Castro de Brío nevados!
baixa a neve ate os prados ...

Poema nº 10

Esta tarde o aire é meu amigo.
Voume sumindo sumindo.
Si o aire quer
chegarein a non ser niguén.

Poema nº 11

CAIN as follas...
Sinto unha cousa
que se apousa en min e non me toca...

Son eu ou é ela?

Poema nº 12

COUSOS do lobo!
Caborcos do xabarín!
Eidos solos
onde niguén foi nin ha d'ir!
O lobo! Os ollos o lombo do lobo!
Baixa o lobo polo ollo do bosco
movendo nas flairas dos teixos
ruxindo na folla dos carreiros
en busca da vagoada máis sola e máis medosa...
Rastrexa
párase e venta
finca a pouta ergue a testa e oula cara o ceo
con toda a sombra da noite na boca.

Poema nº 13

CONVOSCO falo con vós el Rei Alfonso Esguío
e Torneol

Pero Meogo e Mendiño que levades a frol
con vós el Rei don Denís de Portugal Per Amigo
Roi Fernández de Santiago Martín Códax de Vigo
con vós galegos de voz xorda galegos de cristal
Xoán Airas Airas Nunnes Bernal de Bonaval
Martín de Padrocelos perto donde eu nacín
Esteban Coello – a flemosa fía e canta manselín-
Xohán Zorro o da bailada i as barcas en Lisboa
Cerceo Bolseiro o de Armea o de Guillade o
de Ambroa
i o da Ponte Lourenzo Martín Moxa Eanes

do Cotón

Roi Paes Soares Lopes Lopo Lías e tantos máis
que son
i entre tódalas soldadeiras sóla ti María a Balteira
belida dos dados donda da danza primeira.

Son eu trovadores do pensar
que non se debe ter por trovador
trovador que trova por trovar
sin ser da tal coita sofridor
que non pudera nin rebrer calar.

E non é menester que vos diga
pra quen vai derrita esta cantiga.

Poema nº 14

VENDO i ouvindo o río
Vaise o tempo sin sentilo.

Naz ´a auga su as abrairas
Entr ´as penas sombrizas
roxe e baixa
de pincheira en pincheira
e corre entretecida ...

/
ESTA auga da presa

Poema nº 15

BRANCA, Uxío i Arturo
quedaranse no Futuro
quedaredes no Futuro
pra que siga o Pasado
e ti Galicia a durar
anque se funda o lousado
e caia neve no lar.
Anque se funda o lousado
e se descubra o faiado.
No coarto en que fun nado
e no mesmo leito ha nevar.

Poema nº 16

CHOVE pra que eu soñe...

Poema nº 17

LOAIRAS de sol
Ventiladas d´aire
E razadas d´auga!

/

DENDE nino pequeno
Voun ver sempre o ríu que amenteu
Que me fai ise aceno
Que sein eu.

Poema nº 18

RIBA da auga tecida
flaira d´abraira florida.

Riba da auga trezada
flaigra d´abraira granada.

Poema nº 19

Ficando na anta
- a fiestra aberta á alba-
vía voar as anduriñas.

Levein os ollos prá serra
i esquecinme da alba de min e delas
que anque iban e viñan
i anque oía non oía ...

Poema nº 20

HEIN d'ir o Pía Páxaro i a Boca do Faro
deitarme na Campa da Lucenza nun claro.
Hein d'ir á Devesa da Rogueira i a Donís
ó Rebolo á Pinza i ó Chao dos Carrís.
Hein d'ir a Lousada i a Pacios do Señor
a Santalla a Veiga de Forcas i a Fonlor.
Hein d'ir ó Cebreiro pasar por Liñares
rubir ó Iribio a Cervantes i a Ancares
Hein d'ir a Cido i a Castro de Brío
baixar i andar pola aurela do río.
Hein d'ir a Céramo cruzal'o Faro i entón
debrocar pra baixo cara Oéncia e León.
Hein d'ir a Vales i a Pena da Airexa
i a un eido solo onde ninguén me vexa.

Poema nº 21

Terras érmedas do Freixeiro!
Montes irados!
Pobos pobres
que se foron quedando nos ósos!

Poema nº 22

PAXAROS voando
o ámeto do canto.

Cada sitio
ten un camiño
que non vai
máis alá.

Poema nº 23

OUTOS vales soutos e bouzas!
Hora en que todo é unha sola cousa!

Poema nº 24

INGRAVE de ensoño
tenme a tarde no colo
e só pouso os ollos...

Verdega o mofo
que fía o pouso do tempo longo.

Poema nº 26

A MARÍA MARIÑO

CÁNTOS outonos e longos invernos
pasando a ollada –espello a espello-
da coor dos teus ollos á coor do Ucedo!

Poema nº 27

Á NOVA MOCEDADE

AGALLOPA agallota cabalo novo
atrouxa a sebe do pobo
agallota cabalo alto
ralva todo dun salto
guinda cancelos
torre-penedos
ichós ó estreito
cun home solo pecho no meio do muro vello e dil mesmo
feito
pincha no val
agallota dobra abre ancho camiño real.

Poema nº 25

A CASA DE PARADA*

A casa de pedra e cal vella
-solaina de ventanas prá serra-
feita fa icen anos á miña maneira!

Casa natal de Uxío Novoneyra en
Parada.

Poema nº 28

O MOUCHO DA ALAMEDA / LUGO

MOUCHO que cantas pra noite queda
na sombra das flairas tecidas,
ti fais distas arbres de cidade
un bosque antigo no que eu estuven sempre.

Oíndote, esquezo as casas apezadas d´orredor
que o teu canto iñora.

Moucho,
nós non somos para vivir esquí.
Os dous viñemos de lonxe
e tornaremos outra vez para aló,
onde o noso misterio se acai.

Ti iraste, despois que eu me vaia,
unha noite que ninguén vele
nesta cidade de nebras e campás vagariñas.

Poema nº 29

POLO Real de Parada
por Savane e por Piñeira
Pontalor e Fondestela
cara Pacios de Lousada
o solar da miña mai.
Polas rotas do meu pai
i a miña irmá cabaleira.
Coma se fora candi-el
coma se fora candi-ela
a Pedrafita á feira.
Por Grandalonga e Liñares
deixando a do Courel
pola vista dos Ancares.

Poema nº 30

LETANÍA DE GALICIA
GALICIA digo eu ún di
GALICIA decimos todos
hastr'aos que calan din
e saben

*GALICIA
GALICIA
GALICIA
sabemos*

GALICIA da door
GALICIA da tristura
GALICIA do silencio
GALICIA da fame
GALICIA vendada
GALICIA tapeada
GALICIA atrelada

*chora á forza
triste á forza
calada á forza
emigrante á forza
cega á forza
xorda á forza
queda á forza*

libre pra servir
libre pra non ser
libre pra morrer
libre pra fuxir

*libre pra servir
libre pra non ser
libre pra morrer
libre pra fuxir*

GALICIA labrega
GALICIA mariñeira
GALICIA obreira
GALICIA irmandiña
GALICIA viva inda

*GALICIA nosa
GALICIA nosa
GALICIA nosa*

recóllote da TERRA
recóllote do PUEBLO
recóllote da HISTORIA

*estás mui fonda
estás n'il toda
estás borrosa*

recóllote i érgote no verbo enteiro
no verbo verdadeiro que fala o pueblo
recóllote pros novos que vein con forza
pros que inda non marcou a malla d'argola
pros que saben que ti podes ser outra cousa
pros que saben que o home pode ser outra cousa

*sabemos que ti podes ser outra cousa
sabemos que o home pode ser outra cousa*

Poema nº 31

ONDE só queda alguén pra aguantar dos nomes
poño eu a ampla fronda
a redroma dun castiñeiro
e sentada á súa sombra xunta a longa estirpe do último labrego.

Non coma as estirpes dos reis
ciscadas en múltiples pazos e alcázares
e países diversos
senón as estirpes campesiñas
xeraciós e xeraciós
xuntas á porta das casas pechadas
na escaleira de pedra
ou nas raigañas fóra dunha árbore coma esta.

Estirpes da gleba
amosados mortos que nin oxa o sol de Xullo
cando se erguían pra gadañar co orvallo!

Gadañarei outro ano
gadañarei en homenaxe
non por que a herba volva tenra e igual
e defender os prados gañados á bouza.
Gadañarei coma nas grandes rogadas do Vrao
tralos gadañeiros sucesivos
lambendo con brío os calcaños de diante.
Ir e vir da gadaña canta a ritmo binario
sobre un fondo de roxe ou río contino.

Poema nº 32

NEVA no bico do cume
neva xa pola ladeira
neva no teito e na eira.

.....
.....
.....

Eu a ollar pro lume
i o lume a ollarme.
O lume sin queimarme
fai de min fume...